

Warszawa, dnia 02.02.2016 r.

**MINISTER ROLNICTWA
I ROZWOJU WSI**

ŻWzz/pb-87-1/16 (335)

Pan
Stanisław Kacperczyk
Prezes Zarządu Polskiego Związku
Producentów Roślin Zbożowych
Radzików lab. II p. 86
05-870 Błonie

Szanowny Panie Prezesie,

W odpowiedzi na pismo z dnia 19 listopada 2015 r. w sprawie propozycji dotyczących rozwiązania problemu dzików w Polsce uprzejmie informuję, co następuje.

Pragnę zauważyć, że kwestie poruszone w Pana piśmie należą do kompetencji dwóch resortów: rolnictwa i środowiska. W związku z tym odpowiedzi na pytania nr: 1, 2, 4-8 zostały przygotowane na podstawie informacji uzyskanych od Ministra Środowiska, który jest naczelnym organem administracji rządowej w zakresie łowiectwa, stosownie do 6 ustawy z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie (Dz. U. z 2013 r. poz. 1226, z późn. zm.).

Ad. pkt 1 W opinii Ministerstwa Środowiska samce dzika - odyńce są również cenną zwierzyną dla myśliwych. Pozyskiwane są ze względu na możliwość zdobycia cennego trofeum (szable i fajki) oraz skóry. Myśliwy może upolowaną zwierzynę kupić i spożytkować na własne potrzeby lub odstawić do punktu skupu. Natomiast w odniesieniu do pozyskiwania loch, wśród myśliwych dominuje podejście etyczne. Pozostawienie lochy w łowisku gwarantuje utrzymanie liczebności dzików na określonym poziomie w kolejnym sezonie łowieckim. Zaznaczenia jednak wymaga, że w celu rozgęszczenia populacji dzików odstrzał powinien być nastawiony w głównej mierze na samice dzika.

Ad. pkt 2 W obszarach aktualnie objętych restrykcjami w związku z ASF został wprowadzony program mający na celu wczesne wykrycie zakażeń wirusem wywołującym afrykański pomór świń i poszerzenie wiedzy na temat tej choroby oraz jej zwalczanie rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 stycznia 2016 r. w sprawie wprowadzenia w 2016 r. na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej „Programu mającego na celu wczesne wykrycie zakażeń wirusem wywołującym afrykański pomór świń i poszerzenie wiedzy na temat tej choroby oraz jej zwalczanie” (Dz. U. poz. 70). W szczegółowej analizie kosztów realizacji w/w programu przewidziano m.in. ustanowienie obowiązującej na obszarze zagrożenia i na obszarze objętym ograniczeniami dopłaty w kwocie 400 złotych brutto za

każdą odstrzeloną dorosłą lochę dostarczoną do chłodni oraz 316 złotych brutto za dostarczenie każdego innego odstrzelonego dzika (odyńce, warchlaki, przelatki).

Powyższe kwoty zostały wspólnie ustalone z Głównym Lekarzem Weterynarii, Państwowym Gospodarstwem Leśnym Lasy Państwowe oraz Polskim Związkiem Łowieckim. Ze względu na fakt, że ASF nie występuje na pozostałej części Polski i zbyt wysokie koszty dofinansowania odstrzału dzików w skali całego kraju Ministerstwo Środowiska nie przychyliło się do takiego rozwiązania.

Ad. pkt 3 Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi działa w porozumieniu z Ministrem Środowiska w kwestii dotyczącej redukcji populacji dzików do poziomu minimalizującego ryzyko występowania ASF uwzględniając konieczność zapewnienia bezpieczeństwa epizootycznego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, z uwagi na występowanie ASF zarówno na obszarze naszego kraju, jak i w państwach ościennych.

W opinii ekspertów poziomem gwarantującym ograniczenie ryzyka związanego z rozprzestrzenieniem się ASF we wschodnich regionach Polski w szczególności z terytorium Ukrainy jest osiągnięcie gęstości populacji dzików do poziomu 0,5 osobnika/km². Tego rodzaju działania należałoby podjąć w pasie o szerokości ok. 50 km od granicy obszaru objętego ograniczeniami w województwie podlaskim oraz wzdłuż wschodniej granicy państwa. Tymczasem populacja dzika, który stanowi potencjalny rezerwuuar choroby, na niektórych obszarach w tym pasie nadal przewyższa poziom 1 osobnika/km². Dlatego też, pomimo, że nie stwierdzano w nim ognisk i przypadków ASF, a sytuacja epizootyczna jest stabilna, zdecydowano o podjęciu działań wyprzedzających, które mają na celu jak najlepsze zabezpieczenie terytorium Polski przed wniknięciem choroby przez wschodnią granicę, gdzie sytuacja epizootyczna nie jest do końca znana.

W związku z powyższym został opracowany projekt rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie wprowadzenia odstrzału sanitarnego dzików, który stanowi wykonanie upoważnienia zawartego w art. 47 ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2014 r. poz. 1539, z późn. zm.).

Projektowane rozporządzenie reguluje wprowadzenie odstrzału sanitarnego dzików na obszarach położonych przy granicy z Białorusią i Ukrainą. Przeprowadzenie takiego odstrzału ma na celu osiągnięcie gęstości populacji dzika na poziomie 0,5 osobnika/km². Ma to ograniczyć ryzyko związane z rozprzestrzenieniem się afrykańskiego pomoru świń we wschodnich regionach Rzeczypospolitej Polskiej, w szczególności z terytorium Ukrainy i Białorusi. Utrzymanie gęstości populacji dzika na niskim poziomie przyczyni się do ograniczenia możliwości przenoszenia wirusa afrykańskiego pomoru świń między watahami dzików.

Ponadto Minister Środowiska wystąpił do Przewodniczącego Zarządu Głównego Polskiego Związku Łowieckiego i Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z pismem zalecającym stopniowe doprowadzenie zagęszczenia populacji dzika do poziomu poniżej 0,5 osobnika na km² w obwodach łowieckich, które wchodzą w obszar pięćdziesięciokilometrowego pasa przy granicy z Białorusią i Ukrainą.

W kwestii monitorowania ASF uprzejmie informuję, że w 2016 r. kontynuowana jest realizacja programu mającego na celu wczesne wykrycie zakażeń wirusem wywołującym afrykański pomór świń i poszerzenie wiedzy na temat tej choroby oraz jej zwalczanie (wprowadzonego rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 stycznia 2016

r. w sprawie wprowadzenia w 2016 r. na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej „Programu mającego na celu wczesne wykrycie zakażeń wirusem wywołującym afrykański pomór świń i poszerzenie wiedzy na temat tej choroby oraz jej zwalczanie”), podlegającego współfinansowaniu z budżetu UE.

W ramach ww. programu m. in. pobierane są próbki od świń i dzików z całego terytorium Polski do badań laboratoryjnych w kierunku ASF, z szczególnym uwzględnieniem obszaru zagrożenia, objętego ograniczeniami i obszaru ochronnego oraz prowadzony jest nadzór Inspekcji Weterynaryjnej nad gospodarstwami położonymi na tych obszarach.

Pragnę zauważyć, że już od 2011 r. na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej są prowadzone badania laboratoryjne w kierunku wykrycia ASF. Badania te były prowadzone w pasie przygranicznym o szerokości 40 km (wzdłuż granicy północnej z Obwodem Kaliningradzkim i wschodniej z Litwą, Białorusią i Ukrainą) obejmującym części województw: warmińsko-mazurskiego, podlaskiego, lubelskiego, mazowieckiego i podkarpackiego. Próbkę były pobierane od padłych świń (na podstawie analizy ryzyka) oraz padłych i odstrzelonych dzików.

W okresie od roku 2011 do 27 stycznia br. w ramach monitoringu sytuacji epizootycznej w zakresie afrykańskiego pomoru świń w Polsce zostało zbadanych 43 821 dzików.

Ad. pkt 4 Za kwestie związane ze szkodami łowieckimi wyrządzonymi przez gatunki chronione odpowiada Minister Środowiska. Skarb Państwa na mocy art. 126 ustawy o ochronie przyrody odpowiada za szkody wyrządzone przez wilki, rysie, niedźwiedzie, żubry oraz bobry. Należy zauważyć, że szkody wyrządzane przez ptaki są trudne do identyfikacji gatunku sprawcy, więc rozszerzenie katalogu np. o wronę lub czapłę można napotkać poważne problemy w stosowaniu tego przepisu. W odniesieniu do ptaków gatunków nie zaliczanych do łownych, dyrektywa ptasia ogranicza możliwości aktywnego zarządzania ich populacjami, nakładając na kraje członkowskie obowiązek ich ścisłej ochrony. Niemniej jednak na podstawie art. 56 ustawy o ochronie przyrody możliwe jest uzyskanie od regionalnego dyrektora ochrony środowiska indywidualnych zezwoleń na odstępstwa od zakazów obowiązujących względem gatunków chronionych. Rolnicy mogą występować np. o zezwolenie na płoszenie ptaków, których uciążliwość jest najwyższa w okresie ich wędrówek, kiedy to przemieszczają się ich duże stada. Dostępne są metody akustyczne, które skutecznie odstraszą ptaki.

Ad. pkt 5 Z informacji uzyskanych od Ministerstwa Środowiska wynika, że „chemiczne metody ograniczania poziomu zwierzyny łownej i chronionej” jak dotąd nie znalazły w świecie szerokiego zastosowania. Wynika to zarówno z problematycznej technologii stosowania środków antykoncepcyjnych, które co do zasady aby były skuteczne i bezpieczne, muszą być stosowane w ściśle określonej dawce i w ściśle określonym czasie (w określonej częstotliwości). Dotychczas nie opracowano metod, które zapewniłyby bezpieczeństwo stosowania takich środków bez ryzyka przyjęcia ich przez inne gatunki (np. skrajnie zagrożone), bez ryzyka przedawkowania, czy też dostania się w niepowołane ręce.

Ad. pkt 6 W opinii Ministerstwa Środowiska ustawa - Prawo łowieckie nie reguluje sposobu postępowania w przypadkach przebywania zwierząt na terenach miejscowości. Dlatego w tym przypadku zastosowanie powinny znaleźć przepisy ustawy o samorządzie gminnym. Art. 7 ust. 1 pkt 14 tej ustawy stanowi, że zadania własne gminy obejmują w szczególności sprawy porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli. Przebywanie

dzikich zwierząt w mieście niewątpliwie może powodować naruszenie porządku publicznego oraz zagrożenie bezpieczeństwa obywateli ze względu na możliwość niszczenia przez te zwierzęta mienia, urządzeń produkcyjnych, wtargnięcia na obszar, na którym odbywa się ruch drogowy lub możliwość zaatakowania w skrajnych przypadkach ludzi i zwierząt domowych. Gminy rozwiązują problem przebywania zwierząt wolnożyjących na swoim terenie w różny sposób np. przez zawieranie umów z określonymi podmiotami dokonującymi odłowu lub odstrzału zwierzyny. Finansowanie tego typu działań odbywa się ze środków własnych gminy.

Ad. pkt 7 W przypadku nadmiernej liczebności zwierząt łownych wyrządzających szkody w rolnictwie lub pojawiających się na obszarach miast istnieją przepisy prawa dające możliwość wpływania na ograniczenie ich liczebności. Zgodnie z art. 45 ust. 3 ustawy — Prawo łowieckie, w przypadku szczególnego zagrożenia w prawidłowym funkcjonowaniu obiektów produkcyjnych i użyteczności publicznej przez zwierzynę, starosta, w porozumieniu z Polskim Związkiem Łowieckim, może wydać decyzję o odłowu lub odstrzale redukcyjnym zwierzyny. Ponadto regulacja zawarta w art. 33a ustawy o ochronie zwierząt dopuszcza możliwość ograniczenia populacji zwierząt w sytuacji nadzwyczajnego zagrożenia dla życia, zdrowia i gospodarki człowieka. Sejmik województwa, po zasięgnięciu opinii regionalnej rady ochrony przyrody, organizacji społecznej, której statutowym celem działania jest ochrona zwierząt, oraz Polskiego Związku Łowieckiego jest organem kompetentnym do określenia w drodze uchwały, miejsca, warunków, czasu i sposobów ograniczenia populacji zwierząt.

Ad. pkt 8 Minister Środowiska mając na względzie wzrost szkód w uprawach i płodach rolnych zobowiązał Polski Związek Łowiecki oraz Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych do zwiększenia w rocznych planach łowieckich na lata 2014/15 oraz 2015/16 wielkości pozyskania dzików o 30% w stosunku do planu roku poprzedniego, a zwierzyny płowej o 20 %. Ponadto przez nowelizację rozporządzeń w sprawie określenia okresów polowań na zwierzęta łowne oraz w sprawie rocznych planów łowieckich oraz wieloletnich łowieckich planów hodowlanych, Minister Środowiska wydłużył okres polowań na dziki w całym kraju (w województwie podlaskim okres polowań na dziki trwa cały rok) oraz uprościł planowanie łowieckie w odniesieniu do tej populacji. Dotychczasowe działania zgodnie z rocznikiem Statystycznym GUS Leśnictwo 2015 przyniosły w ostatnim sezonie łowieckim spadek liczebności populacji dzików w skali kraju z 284,6 do 264,0 tys. sztuk (ok. 8%). Dalsze prowadzenie odstrzału na podwyższonym poziomie powinno wpłynąć na obniżenie liczebności dzika w Polsce.

Liczebność populacji łosia w niektórych regionach kraju znacznie wzrosła od wprowadzenia w 2001 r. moratorium na jego odstrzał. W związku z powyższym Minister Środowiska prowadzi obecnie analizy zmierzające do przygotowania rozwiązań dotyczących dalszych działań w kontekście szkód i gospodarowania populacją dzika w Polsce.

Z poważaniem

z up. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi
PODSEKRETARZ STANU

Ewa Lech